

AVE MARIA

Tifkira tal-*"Lejl Imqaddes"*, 28/29 ta' Mejju 1949
fl-okkażjoni tal-Kongress Marjan f'Malta

Ta' ĠUŻE' CHETCUTI

Ma ninsa qatt il-ferħ li hassejt f'qalbi
f'dik il-lejla, Marija,
meta f'toroq ta' dwal rajthom għaddejja,
bla jaqtgħu, gegwiġija,

eluf, eluf ta' nies. Malta bi hġarha
harġet w għannqitek magħha,
u halfet illi — hekk kif kont minn dejjem —
tibqa' għal dejjem tagħha.

* * *

Eluf ta' dwal. Sthajjilthom baħar wiesa'
mimli fjammi ta' nar:
Qatt ma niftakar f'ebda dehra oħra
isbaħ minn dak in-nhar.

Eluf ta' dwal. Sthajjilt f'kull dawl qed nara
tixgħel, kbira w qawwija,
ir-ruħ li taf ir-rabta ta' l-imħabba
bejn Malta u Marija.

* * *

Mit-tieqa ta' kamarti fejn kont qiegħed
stajt nisma' mewġ ta' għana
jimla l-hemda li kienet iddawwarni,
hiereg minn qlub ferħana.

Hassejtni dak il-hin nintilef f'höhma
ta' ġmiel, ta' poezija,
u f'qalbi, waħdi, ma' dawk l-ilhna mbiegħda,
għannejt, Ave Maria.

Dun Ġwann Cachia

STUDJUŻ MALTI TAS-SEKLU TMINTAX

Studju ta' Ġ. CASSAR PULLICINO

(Jaqbad mal-Għadd ta' Marzu, 1949)

L-ittra *G* fil-Malti tagħti żewġ hsejjes: wiehed helu bħal fil-kelmiet *gar*, vicino; *gemgħa*, raccolta, *gmigħa*, popolo; *golglien*, sesamo, eċċ. u l-hoss l-ieħor, li għandu l-qawwa tal-*Gam* tal-Grieg, jinstema' l-iktar fil-kelmiet li hadna mill-Puniku, e.g. *gamiem*, tortore; *ghemghim*, mormorazione; *ghidma*, moiscatura; *gudia* collina; *ghdiewi*, colline. L-ittra *H* deherlu li jekk ma jkunx wiehed Malti hadd ma jasal biex biha jfisser l-ittra Għarbija li taqbel magħha. U lanqas ma jasal biex jagħzel *hemm*, post, minn *hemm*, gwaj u niket. Il-lum nistgħu ngħidu li hawn-hekk għadna fl-istess ilma għax sal-lum għadna ma niddivrenzjawx fil-kitba bejn dawn iż-żewġ tifsiriet tal-kelma *hemm*. Lanqas ma tista' bl-ittra *HH* stampata tagħti l-qawwa ta' l-ittri gutturali Għarbin li jaqblu għaliha.

Imma l-iktar li jishaq fl-ittra li semmejna huwa fuq il-*gh*. Milli jidher De Soldanis ried juri dan il-hoss billi jikteb żewġ ittri *a* b'sing bejniethom, jigiġifieri *a-a*. Hekk, skond ir-regola originali ta' De Soldanis, *kaghka* kien ikollha tinkiteb *ca-aca*, *ghajn* kienet tigi *a-ain*, u *a-arusa* flok *gharusa*. Din ma setax jaqbel magħha Cachia u għalhekk kiteb lil De Soldanis: "..... *mi do l'onore di dirle due AA seguite nel parlare e nel pronunciare le strascinano e non le aggiungono la forza gutturale della lettera ghajn, che è quella che dona la grazia e lo spirito alla parola..... li non intelligenti della lingua la strascinano e non la pronunciano collo suo spirito, ma trovando la lettera ghajn in mezzo, o nel principio della parola, subito vengono in cognizione che vi è d'aggiungere qualche cosa, altrimenti si perde la buona pronuncia della parola. Inoltre così corre per tutte le altre parole dove entrano le lettere gutturali, ciò lo dico perchè l'ho osservato da Italiani, Francesi et altre nazioni, che hann'avuto il desiderio d'acquistare la lingua con simili regole ed in questa guisa li succedette."*

Minn dan li għedna jidher biċ-ċar li Dun Ġwann Cachia, li kien minn għalih, kien idahħa! karattri Għarbin biex bihom juri